

Decori Disciplina Christiana : [Dabam Gothæ M DCCVI. D. XXIII.

Septembris]

[Gotha]

Vockerodt, Gottfried

P 4° 00420 (58)

https://dhb.thulb.uni-jena.de/receive/ufb_cbu_00000776

urn:nbn:de:urmel-43c6e8f8-d0f1-4991-acc5-ee9133aef36e0-00000961-16

Lizenz: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

urn:nbn:de:urmel-43c6e8f8-d0f1-4991-acc5-ee9133aef36e0-00000961-16

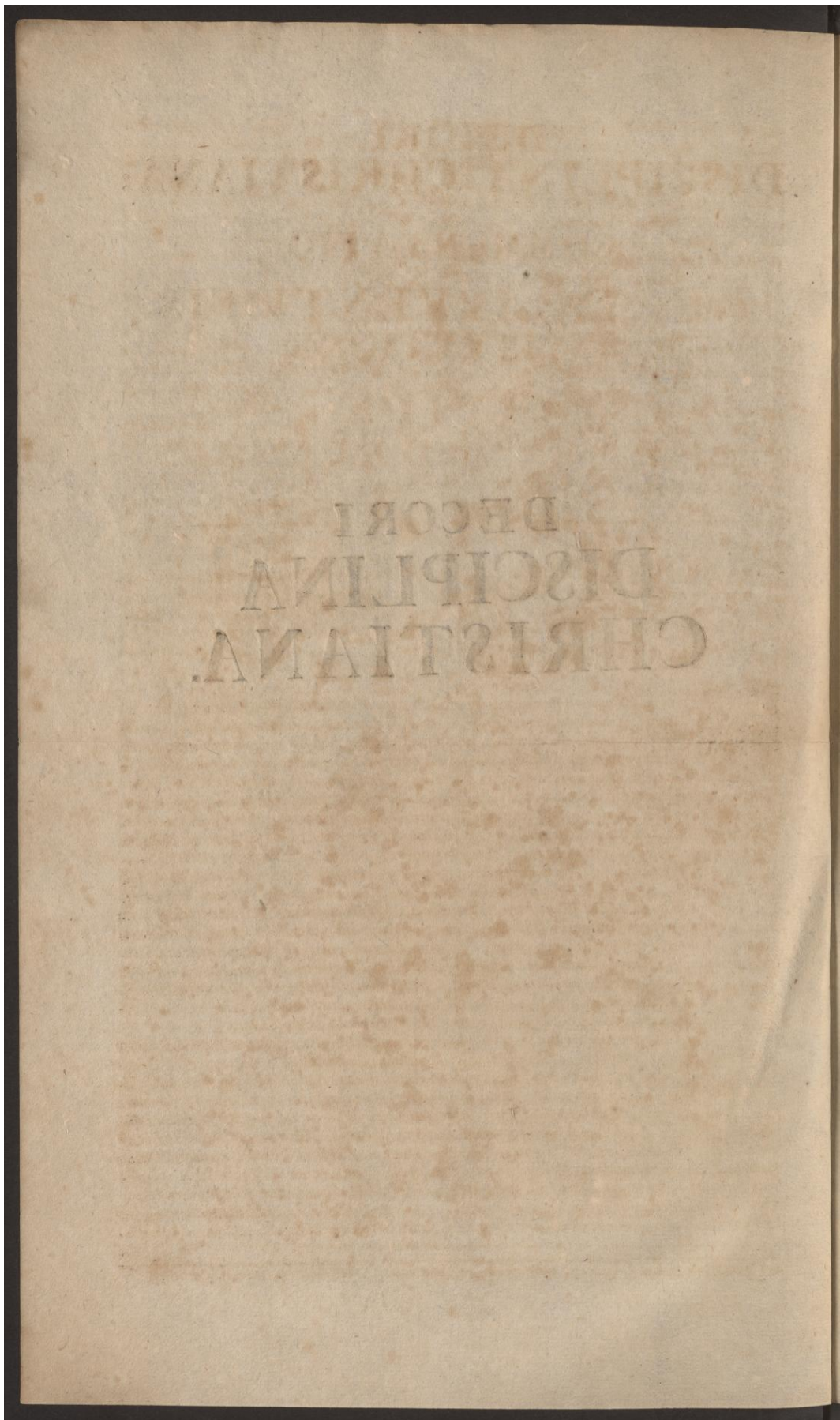
16.
58

1700

DECORI
DISCIPLINA
CHRISTIANA.

1716

urn:nbn:de:urmel-43c6e8f8-d0f1-4991-acc5-ee9133aef36e0-00000961-26

urn:nbn:de:urmel-43c6e8f8-d0f1-4991-acc5-ee9133aef36e0-00000961-31

DECORI DISCIPLINA CHRISTIANA: siue COMMENTATIO de RECTA IUVENTVTIS INSTITVTIONE AD CIVILE MORVM DECVS.

I. Socratica, & vetustior morum disciplina. II. Illius ab Alcibiade suscepta fructus, abiecta damna. III. Recte morum disciplina ratio difficilis & effectus dubius. IV. Eiusdem subsidium diuinum, idque in externorum ciuiliū morum cultura non negligendum. V. Ciuitatis colenda necessitas. VI. Eius disciplina, & autores. VII. Fundamenta falsa: VIII. hac refutata, & asserta gemina. IX. Subsidia, & officina. X. Fructus, & institutum præsens.

I. Alcibiadi, Atheniensii iuueni, summo loco nato, apud (a) Platonem Socrates metuit, ne præclare ipsius indoli, rectoque proposito fraudi sit popularis gratiæ studium, quo plures viros bonos euerfos esse affirmat. Ideo autem magister alumno introducit metuens ab Attico populo, quod hic ἐν πρῶτω, siue externi moris decore, & habitu specioso commendatus sit, ille autem δημοφιλής, siue populi studiosus, qui facile conuertatur ad decus istud externum. Quæ ne eum auferat illecebra, & a recta disciplina detorqueat, iubet remota larua populum ipsum intueri, & posthabito cultu fallaci noscere interiorem Atticorum morum turpitudinem; nec non occupare opponenda corruptelis remedia opportuna, coniunctam videlicet cum solida rerum ciuiliū scientia accuratam bonæ mentis curam. Hanc ita cordi esse vult alumno suo, ut præ ea reliqua omnia suadeat abiicienda, vel aliis relinquenda. ψυχῆς, ut Philosophi verbo utar, ἐπιστήμην, καὶ εἰς τὸ το βλεπόμενον σωμάτων δὲ καὶ χρημάτων ἵνα ἐπιμελεῖται ἐτέροις παραδοτέον. Animo studendum, & huc respiciendum est, relicta aliis corporis, & opum cura. Eandem boni, cultique moris disciplinam inculcarunt philosophi vetustiores, (b) Heraclitus negat fieri posse, ut sensus, & externus hominum habitus liberetur a corruptelis, quamdiu barbaros retineant animos. (c) Democritus externi decoris studiosus, & de animi cultura parum sollicitus appellat εἰδωλα αἰσθητικά, καὶ νόστος διαφανὴς πρὸς θεωρεῖν, αἰδῶ καρδίας κενὴ, simulacra ad sensum, & spectaculum splendide ornata; sed destituta corde, verbo sacris scripturis solenni, in quibus spiritus & sapientiæ diuinæ expers, & ab animi cultura alienus, ac proinde vanus, & profanus quisque ardelio ἡρῶν corde carens vocatur.

II. Quid suscepta aliquandiu, Socrate autore & duce, rector ista morum, vitæque disciplina profuerit Alcibiadi: quam egregium fundamentum, & præsidium tribuerit ad altissima quæque nirenti, patuit ex quo in rerum actum venit, accessitque ad rempublicam? Inde habuit, quod nihil illo in virtutibus excellentius (d) dictum est: quod ad omnes res aptus, consilii plenus, imperator summus, tam disertus, ut nemo dicendo ei posset resistere, laboriosus, patient, affabilis, blandus, & temporibus callidissime inferuens. Adeo natura excellens indoles legitimo ductu ad interiorem animi culturam conuersa, & rectis studiis agitata, suique compos reddita efflorescit. Ac sane floruisse excellius, & constantius; fuisseque vita, & fama Alcibiadis per omnem vitam integra, & tam a labe, & culpa, quam a turpi infamiae nota intacta, si Socratis præceptis bona fide paruisset, perficiissetque in illo vitæ & morum instituto, ad quod inductus fuerat a magistro. At vero dum huius disciplinæ immemor, vel libidine victus conuertitur ad εὐφροσύνην populum, & decus sectatur externum, exultatque, ut strenu-

(a) Tom. II. edit. Setran. p. 132. (b) apud Stobæum edit. Wechel. p. 100. (c) ibid. (d) Corn. N. c. 1. Alcib.

us *δημαγωγία* populari gratia, tam infida & inconstante, quam ipse populus esse solet, eiusdem contaminatus vitiis, *luxuriosus, dissolutus, & intemperans* reperitur, ac eo procedit, ut recte dici potuerit, *nihil illo in vitiis fuisse excellentius*: inueniturque digna factis fata, ut de eo dici potuerit, nihil vitæ (e) exitu fuisse tristius & arduosius.

III. Non obscure hinc intelligi posse existimo, quæ sit morum disciplinæ ratio, processus, & impedimenta? & quam ægre ad spem summam nati, & providentissime instituti retineantur in tramite recto, bonoque, quod susceperunt, proposito consentanea ita tueantur per vitam omnem, ut nec leuocinantis fortunæ insidiis euerantur, nec populari aura ducti ferantur in præceps? Nec minus inde constare credo, quam nullæ sint ingenii humani, sibi relictæ, aduersus boni moris offensiones vires, adeoque diuino *ἡγεμονικῶν* opus habeant, ac altioris, quam humanæ virtutis præsidio succincti sint, nitique diuini spiritus robore, & inflammatione cœlesti oporteat, qui ad integrum recti moris decus, cursu inoffenso, velint eluctari? quamque frustra laboretur in sanandis, & reducendis ad frugem, quorum animos ita occupauit, tenerque vanitas, ut potiores ipsis videantur laræ, quas sibi fingunt, quodque iuuenili libidini, tanquam *εὐαγέων*, occurrit, quam summa virtutis ornamenta, veræ & diuinæ sapientiæ munera opulentissima, & ipsa salus æterna?

IV. Ista diligenter reputanda morum magistris, & studiorum iuuenilium rectoribus videntur, ne, quod diuini muneris est, humanæ arrogant providentiæ, suæque industriæ, & vel neglectis subsidiis legitimis & idoneis, quibus vnice vera traditur sapientia, & cum bonæ mentis habitu recti moris decus discitentibus impartitur, assumant aliena, infirma, ipsique instituto interdum contraria; vel perturbentur, si minus efficiant, quod volunt, quamuis recta insisterint via, curamque & providentiam omnem abhuerint diligentissime; atque ideo de opera sua desperent, abiiciantque rectoris & sanctioris institutionis conatum, si etiam videant, peiores & nocentiores quosdam sanctissime constitutam reddere disciplinam, ac ipsa præclara sapientia, iustitia, virtutis, morisque recti & conuenientis adiumenta, liberalissime suppeditata, a profanis alumnis verti in nequitie instrumenta, atque ex schola Socratica providentia constituta, & administrata plures prodeant Alcibiades, quam Platones, & Zenones. Ista cogitantibus non difficile erit animaduertere, quid sui sit officii, quoties altiore loco nati, & ad spem publicam educandi sibi traduntur alumni, non sapientia solum, & frugalitate; sed & ciuilibus animis, moribusque imbuendi, ac cum percipienda solida rerum necessariarum scientia assuefaciendi ad communis vitæ decus, morisque publici vsum cultiorem, & modum viuendi agendique conuenientem & elegantem.

V. Externus hic morum cultus vulgo ita quæritur, & vnice probatur, ut vix de alia morum disciplina cogitetur si auditur illud tritum: *qui proficit in litteris, & deficit in moribus, plus deficit, quam proficit*. Etcerte digna res est cura magistrorum, & disciplina singulari, aptus & conueniens moris externi habitus. Inde enim omnis est litteratorum commendatio: isque fructus veræ eruditionis non temere iudicatur, adeo ut nemo non credat, prædicetque cum Poeta: *didicisse fideliter artes feratitem*, tollere, & molles tribuere mores. Quare omnes fere, qui antiquis, & nostris temporibus de puerorum educatione, & litterarum discendarum ratione commentati sunt, externum morum decus non neglegendum esse iudicant. Quid? quod naturalis iuris doctores, humanitatis lege sancitam esse decori moris culturam, contendunt? Grotius legem istam appellat *notionem conuenientie rerum cum ratione, & corpore potiore, plurisque faciendam esse affirmat*, quam ad quæ primum fertur animi appetitio. Notionem autem conuenientie explicat (g) Gronovius, & *intelligentiam ordinis, concordia, decoris rerum agendarum*; & Gellii voce *utendi consilii reputationem, & honestatis, utilitatisque veræ contemplationem, subsidiorumque explorationem, & commodorum delectum esse dicit*. Quædam huius generis officia, (h) Puffendorffius refert ad *præstationes hominis aduersus seipsum tam circa culturam animi, quam eorum corporis, ac vitæ*; (i) clar. Christi. Thomasius ad legitimum sermonis vsum. Plerasque autem decori moris rationes ex amicitie lege proficisci statuit Io. a Felden, (k) atque inde deductas ita persequitur, ut quod dedecet, & amicitie contrarium est, potius exponendum sibi existimet, quam quod decorum est. Hoc enim facile perspicui posse putat, & naturali ratione intelligi, si constet, quid abhorreat a more, agendique ratione, qua favor hominum, & amicitia colligitur, & retinetur. Sane accuratam cultioris conuenientieque moris custodiam, studiumque decori, etiam ciuilibus, Christi cultoribus Paulus. (l) commendat, quando non modo cogitanda esse dicit *veniam, iustitiam & castitatem*; sed & *seuera, pietas, caritas, fides, & cetera*, id est: *venerationem, amorem, bonam famam, virtutis notionem & laudem habentia*, & patientia. Ad has leges exactam vult Apostolus non domesticam solum Christianorum conuersationem, & mutua inter ipsos officia; sed quoties cum expertibus fidei & religionis sanctæ agendum est, ista maxime eosdem spectare & tueri iubet. Ea enim est *sapientia*, quam *σοφία* in congressibus cum profanis vult adhiberi Apostolus a Christianis.

VI. Vtinam autem rei tam necessaria, tantaque autoritate commendata hoc tempore disciplina esset certa, constans, expedita & Christianæ religionis indoli satis accommodata. Non defuerunt quidem antiquis temporibus, qui culti decorique moris artem quasi condere instituerunt, & huius generis

præ-

(e) ibid. c. X. (f) de I. B. & P. L. l. c. 2, §. 2. (g) Not. ad Grot. lit. g. p. 33, edit. Obr. fol. 1696. (h) de I. Nat. & G. l. 11. (i) Iulipr. diuina l. 11. c. 7. (k) Elem. iur. vniuersi P. III. p. 456, seqq. (l) Phil. IV. 8.

præcepta satis luculenta consignarunt. Pleni sunt *Platonis* dialogi doctrinæ decori, ipsique omnes conuersationis decore exempla sunt, & egregia specimina. Eo pertinent homileticæ *Aristotelis* virtutes, *Theophrasti* characteres, & quicquid in Græcorum commentationibus *ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ* scriptum reperitur. *Ciceronis* libri primi de officiis pars maxima huius est argumenti: ipsique scenicarum fabularum architecti, Comici maxime, hanc suam esse operam iactant, ut fictis personis aptent, quod cuique conueniens, & dictu factuque decorum est. Nec nostra desunt tempestate, qui veteres imitati opuscula eiusdem argumenti publicarunt. Nihil celebrius est *Emfmi Roterodami* libello de ciuilitate, alieno paullulum ab usu veterum vocabulo, rei tamen præsentis non male conuenienti. Huius generis est *Io. Casp. Galateus*, Italice scriptus, & Latine non solum; sed & variis linguis vernaculis editus: nec non *Stephani Guazzi* commentatio de ciuili conuersatione, pluribus itidem linguis explicata, notisque illustrata. Sequentium temporum tractu non pauci horum industriam æmulati sunt, & vario orationis, scripturæque genere, Satyrico etiam, decori moris regulas sunt persecuti: quorum operas sigillatim recensere longum esset. Præsentis ætatis, & moribus recentissimis, Gallicanis maxime, consentaneæ & accommodatæ scripti sunt libelli quidam, qui de la bienfaisance sunt inscripti: cuius argumenti alia Gallice edita, opuscula his titulis insignita extant: (n) *Nouveau Traité de la ciuilité, qui se pratique en France parmi les honnêtes gens*: vt & (o) *Suite de la ciuilité Française, où Traité du point d'honneur, & des règles pour conuerfer & se conduire sageement avec les incivils & les fâcheux*: nec non (p) *De l'éducation de la Jeunesse, où l'on donne la manière de l'instruire dans la ciuilité, comme on la pratique en France*. Notæ autem optimæ, nostræque nationi, & studiosæ iuuentutis captui aptissimus est nuper Halæ editus libellus sermone vernaculo, inscriptusque: *Nützliche und nöthige Handleitung zu wohlstandigen Sitten, wie man sich in der Conuersation, auf Reisen, im Briefschreiben, und Einrichtung der Geschäfte sitzig, bescheiden, ordentlich und klüglich verhalten solle*. Ritus denique certos & singulares, in magnatum conuentibus, legatorum congressibus, curiisque supremis nostris temporibus vsitatos, qui vulgo *cerimonie* vocantur, multi notarunt: cuius argumenti libellus modicus aliquandiu M^{su} circumferebatur, & tandem sub titulo: (r) *Historia moris ciuilitatis, seu aulici editus est*; sed longam satis lateque diffusam, atque in quinque volumina digestam commentationem publicauit pluribus scriptionibus historicis celebris *Gregorius Leti*, CEREMONIALE HISTORICO-POLITICO inscriptam. Cæterum fuerunt, qui aularum mores notarunt, partim insectando, partim defendendo, & explicando. Dudum *Ioannes Sarisberienfis* hoc argumentum tractandum sibi proposuerat magno opere, quod *Policraticus*, siue de nugis curialium, & vestigiis philosophorum inscribitur: quem secuti plures, efflorescentibus litterarum studiis, similis notæ scriptiones ediderunt, quæ propter multitudinem hic non possunt referri. Eminent tamen celebritate *Balthasaris Castilionis AVLICVS*, siue curialis, pluribus vernaculis linguis editus, atque *Aeneæ Syluii*, & *Vladarici Hutteni* aulicorum, morum criminationes, quas *Gulielmus Insulanus* scripto (s) dialogo refellere instituit. Eo pertinent *Laur. Gratiæ* commenta, clara illa Hispani hominis opuscula, *El Heroe*, *El Politico* D. *Fernando el catolico* item *Omculo manual*, speciatim autem *El discreto*: quorum primus Italice, Germanice & Gallice legitur, idque sub titulo *L'homme de Cour*.

VII. His equidem aliisque pluribus libellis, vulgo notis, moris externi decus, & vitiositas abunde, & luculente satis exponitur: inquirenti autem in rationes moris recti, vitiosique, ac quibus fundamentatis superstruenda sint de ciuili vitæ habitu, viro Christiano digno, præcepta, & ex quibus ea ducenda sint principia, quæque disciplinæ decori religiosioris, & a veritate, & frugalitate Christiana non abhorrentur legitima sint, & tuta, certa atque explorata subsidia, & adiumenta? parum, vel nihil solidi vbiuis fere deprehendes: quid? quod non pauci alienissima, & veritati, atque indoli fidei, morisque Christiani prorsus contraria, & pietatis sanctitatisque officia, & exercitia euertentia & intercipientia iactant, & inculcant. Ac tanta adeo doctrinæ decori vulgo est confusio & perturbatio, vt saniora appareant, atque minus a piis, rectisque moribus dissentientia gentilium hominum de ea re placita, quam hodierna decori & ciuili moris præcepta pleraque. Sane in Socratica, & vetustiore schola bonæ mentis cura commendabatur ad ciuile decus erudiendis, tanquam genuinum & legitimum omnis recti cultique moris fundamentum: ac *Cicero* (u) eam esse decori vim, tradit, vt ab honesto non possit separari: quod decet, honestum esse, & quod honestum est, decere: Decorum pertinere ad omnem honestatem, & ita pertinere, vt non recondita quadam ratione cernatur, sed sit in promptu: esse in omni virtute, quod deceat, quod cogitatione magis a virtute, quam re possit separari: vt venustas & pulchritudo corporis scerni non possit a valetudine: sic decorum totum cum virtute esse confusum; & mente tantum, & cogitatione ab ea distingui. Hodierni autem elegantiae arbitri, & culti moris magistri ita decorum a virtute, pietate, veritate, & honestate distinguunt, vt diuellant prorsus, & alterum alteri, vt diuersum, opponant; ne dicam, vt contrarium: quod verbis affirmare adhuc verentur, quamuis fieri tamen, si doctrinæ talis fructum intuearis & effectum, facile possit conuincere. Quare diuersa etiam fingunt vtriusque fundamenta, principia, subsidia & adiumenta. Virtutem, & pietatem Christiani hominis pendere concedunt ab interiore emendata, & ad DEVM conuersæ mentis habitu, & sancto proposito, spiritu diuino autore & duce suscepto, dirigique gratiæ lumine, atque locum habere in actionibus

(m) Col. V. 5. (n) a Paris 1671. in 12. (o) a Paris 1676. in 12. (p) a Paris 1689. in 12. (q) Halæ 1706. in 12. (r) 1687. in 12. (s) Amstelod. 1685. in 12. (t) Argent. 1623. (u) L. I. de officiis. c. 27.

bus piis, religiosis, necessariis, & lege præscriptis; decorum autem, & ita vulgò dictam *civilitatem* sitam esse, contendunt, in moribus saltem externis, sermone, nutu, gestu, incessu, variisque ritibus, quos vulgo *cerimonias* appellant, gubernari naturæ lumine, & huic obsequente ratione humana, dominarique in actionibus ita dictis, fictisque indifferentibus, totaque conuersatione ciuili, nec non vanarum rerum vñu: quas eorum aliquis Salomonea autoritate ita appellandas esse affirmat, quod, quamuis non admittant sanctitatis notionem, & vñum, criminis tamen habere expertes, adeoque illud ipsum sint, in quo regnet ciuili moris studium indifferens, & conuersatio decora.

VIII. Merito talibus sapientia, & morum doctoribus illud (x) Davidis obiicias: *Vt quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium?* Adeo potiora illis sunt sua commenta inania, & strophæ fallaces, quam diuinarum literarum auctoritas, iubens Christi cultores sanctos esse *in omni conuersatione*, ciuili non minus, quam religiosa. Atque adeo Deus huius mundi sensus eorum caligine oppleuit, vt non agnoscere possint gratiæ lumen; sed contigiant ad naturæ, nescio quod? lumen, vnde moris decori rationes, & ciuili vitæ vias sibi ostensum in sperant. Quidam in cultoribus decori moris requirunt ambitionem, tanquam vñicum stimulum, & genuinum instinctum ad obseruanda, obeundaque ciuili elegantia officia. Dominam esse volunt hanc eminendi, excellendi, & exsplendescendi in actu omni cupiditatem, point d'honneur vulgò dictam: qua qui carent, ad capessendum ciuili vitæ decus & elegantia laudem, inhabiles proflus & ineptos pronuntiant. Adeo pauper & impotens illis est spiritus Iesu Christi ad rite & conuenienter obeunda ciuili vitæ munia: quem (y) Apostolus *spiritum virtutis, caritatis & discipline* appellat; quique sane, quicquid ciuili conuersationis decori obstat, fortius excludit, rusticum nempe pudorem, & intempestiuum timorem, ad humanitatis officia efficacius impellit, & in cursu vitæ dirigat rectius, & expeditius, quam vñuerfa vanitatis disciplina, quam profani elegantia magistri profitentur, ineptissimumque, quod illi commendant, *honoris punctum*, vanæque gloriæ stimulus. Suis tamen commentis isti præpedita non vident, quam pulcre, diserte, & explicite in sacris litteris, & diuinorum scriptorum monumentis V. & N. T. perscripta extent decori præcepta, quam solida disciplinæ vñuerfæ hic suppedientur fundamenta, principia, & subsidia? nec intelligunt, obsequentes, & sedulos huius disciplinæ alumnos, si quidem accesserit vitæ communis vñus, & moris publici scientia, felicius consecuturos, vt in omni ipsorum vitæ actu emineat *uerecundia, & quasi quidem ornatus, temperantia & modestia, omnique sedatio perturbationum animi, & rerum modus* cernatur: quibus, Cicerone iudice, omnis decori ratio continetur. Certe nec cogitari, vel fingi quicquam comitius, decentius, elegantius, & ciuilius potest, quam in ciuili vita apparent notæ, & expressa vestigia diuinæ pacis, fidei, caritatis, mansuetudinis, munerumque, & fructuum spiritus diuini: quos apostoli explicant, Christi cultoribus commendant ostensa eorum consequendorum ratione certa, & explorata: quique cumulatiflime tribuuntur alumni cordatis, & sanctæ disciplinæ patientibus.

IX. Non est ergo mirum, profanos elegantia magistros nec probare, nec commendare, quod ipsi non intelligunt, & vitæ discere detrectant: atque eos, quibus contingunt duces & vitæ rectores, malle, nescio quo? abducere, quam in scholam legitimam, & ad veræ sapientia, & recti moris fontem genuinum. Qualia autem præcepta illorum sunt, talia sunt & ciuili, & culti moris exempla. Non hæc petere iubent a Iosepho, Samuele, Dauide, Daniele, sanctisque Christi seruis: quorum imitationem se horre, vt rus infectum, plerique factis ostendunt, nonnulli interdum verbis & palam confessi sunt: sed, nescio qui? magni politici ex omni æuo, tyrannicæ impotentia & libidinis architecti, & statores, publicæque salutis euerfores, perturbatoresque rerum humanarum, tanquam ciuili moris exempla, laudantur, & imitandi proponuntur. Nec satis illis est, pessime corrumpere, & vitare animos alumnorum; corpora etiam, vt naturalem pulcritudinem amittant, & scenicæ vanitatis notæ gestu, motuque discant referre, elaborandum illis videtur. In palæstris itaque, & vbicunque feruet vanæ peregrinitatis disciplina, adolecere suos malunt, quam in scholis piis legibus constitutis. In his enim metuunt suis, ne adulescant moribus minus ciuilibus, id est piis & religiosis.

X. Quales a talibus morum magistris alumni fingantur, facile intelligitur. Non forte fortuna Alcibiades aliquis, minus dicto magistro cordati audiens, inde prodit; sed cupide elaboratur, vt tales sint omnes. Hi minus dubitant auram seque populari, ad quam studiosissime composui sunt. O misera respublica quæ in tales incidit! Tales *duces* erant, & profani ardellones *in agere* populum non comitantur solum; sed impellunt in ruinam. Vt itaque error pestilentissimus, & publicorum malorum materia, male consulta nempe ciuili moris disciplina, quantum fieri potest, prohibeatur a iuuentute nostra, & hæc de recta ita dictæ ciuilitatis notionem, & disciplina mature moneatur, argumentum hoc publicæ excutiendum proposui, cum ILLVSTRIS GYMNASII solennia aliquid sermonis poscerent. Postquam autem exposita sunt CIVILITATIS motio vera, & falsa: Christiana ciuilitatis disciplina: ei oppositum vitium rusticitas: ciuilitatis, & pietatis concordia: decus moris ciuili in gestu: in vestitu: in sermone: idque a SELECTÆ CLASSIS alumniis sequentibus: AVGVSTO HOYER, Longobalsano, IO. SAMUEL MOSE, Waltershusano, IO. THEODORO WEBER, Gothano, HENR. GOTHOFREDO SPASSE, Erfurtenfi, MICHAEL GUILIELMO LIBERMEISTER, Karmenano, IO. GABRIEL MPNTZER, Besenckensfi, & IO. AVGVSTO IOHN, Osmansstedtensi; supersunt ciuili moris rationes, & officia in conuersatione, & ritibus variis, quos vulgo *cerimonias* vocant, expendenda. Hoc facere adgressi sunt duo CLASSIS SEL. alumni, ex supremo curriculo legitime dimissi, ingenijs & studiis florentissimi, ac spei maxime, viri summi, & laude mea maioris filii, celeberrimique nominis aui nepotes,

VLRICVS HENRICVS LAVTERBACH, SPIRENSIS,
&
ADAM FRIDERICVS LAVTERBACH, FRANCOFVRTENSIS:

quorum ILLE

de

CIVILI CONVERSATIONE;

HIC

de

CVSTODIENDA IN RITIBVS, QVI CERIMONIE VVLGO DICVNTVR, CIVILITATE,

pro capitu quicquæ suo perorabit, & ILL. GYMNASIO valedicet.

Ea itaque, qua par est, obseruantia LLL. GYMNASII PATRONI, ET FAVTORES rogantur, vt in AVDITORIO CLASSIS I. HORA VIII. ante meridiem diei crastini frequentes conuenire, & declamatorum studia exoptatissima sua præsentia velint adiuuare, & ornare. Dabam Gothæ c. 10 1866. D. XXIII. SEPTEMBRIS

GOTHOFREDVS VOCKERØDT, ILL. GYMNASII RECTOR.

(x) Psal. IV. 3. (y) 2 Tim. I. 7.

LITTERIS REYHERIANIS